

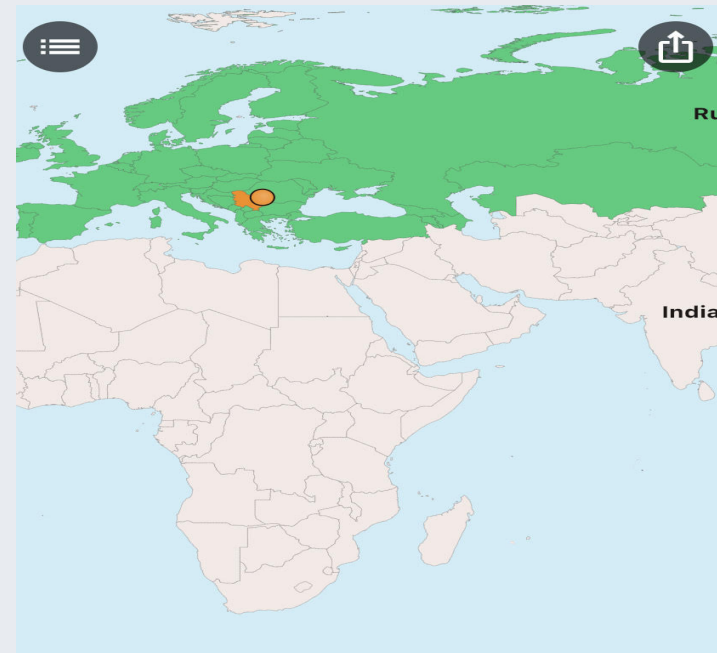
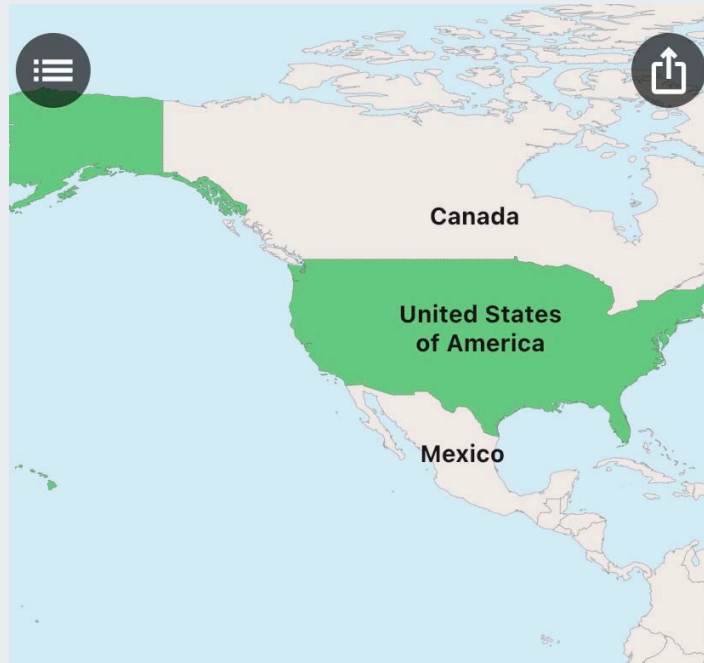

Analiza izveštaja o usklađenosti Republike Srbije sa GREKO preporukama

**Pripremili: Anja Todorović,
Katarina Bakula,
Mihajlo Savić,
Teodora Pastuović i
Aleksa Jonjić**

GRECO

- Šta je Greko i kako je nastao?
- Koliko država članica ima Greko?
- Kako funkcioniše rad ove organizacije?

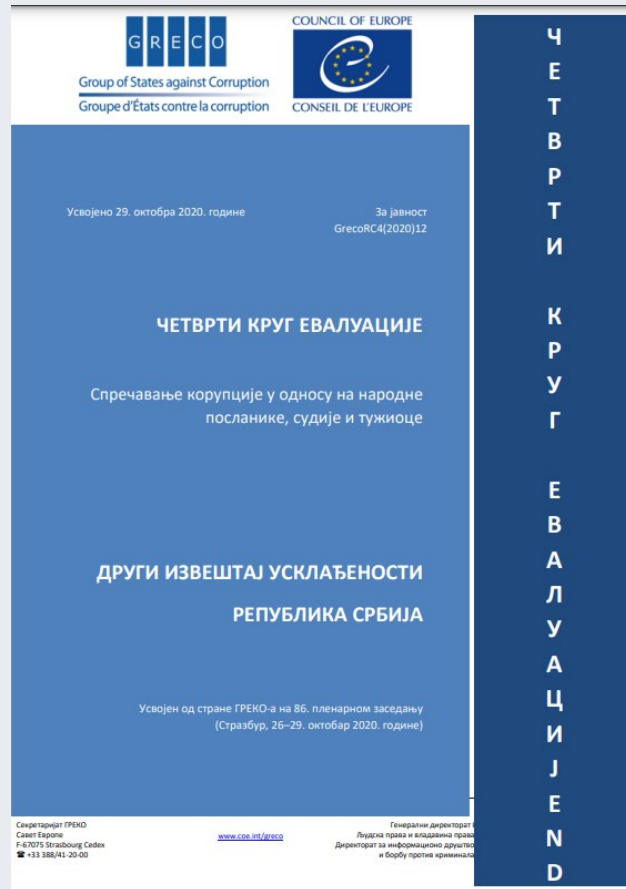
• Koja je uloga Greka?

1. PREPORUKE

TABLE OF CONTENTS	
I. ИЗВРШНИ РЕЗИМЕ	4
II. УВОД И МЕТОДОЛОГИЈА	6
III. КОНТЕКСТ	7
IV. СПРЕЧАВАЊЕ КОРУПЦИЈЕ У ОКВИРУ ОРГАНА ЦЕНТРАЛНЕ ВЛАСТИ (НА НАЈВИШИМ ИЗВРШНИМ ФУНКЦИЈАМА)	8
СИСТЕМ ВЛАСТИ И НАЈВИШИХ ИЗВРШНИХ ФУНКЦИЈА	8
Систем власти	8
Председник	8
Влада	10
Накнаде лица на највишим извршним функцијама	12
Антикорупцијска политика и политика интегритета, регулаторни и институционални оквир	13
Антикорупцијске политике и политике интегритета	13
Правни оквир и етички приципи / кодекс понашања	14
Институционални оквир	15
Свест	16
Транспарентност и надзор над извршним активностима органа централне власти	17
Приступ информацијама	17
Транспарентност процеса доношења закона	18
Треће стране и лобисти	20
Контролни механизми	21
Сукоб интереса	22
Забрана или ограничење одређених активности	23
Нестојивост функција, спољне активности и финансијски интереси	23
Уговори са државним органима	24
Поклони	24
Злоупотреба јавних ресурса	25
Злоупотреба поверљивих информација	25
Ограничења по престанку радног односа	25
Пријављивање имовине, прихода, обавеза и интереса	26
Захтеви у вези са пријављивањем	26
Механизми прегледа	27
Одговорност и механизми спровођења	28
Механизми некривичне одговорности	28
Кривични поступак и имунитет	29
V. СПРЕЧАВАЊЕ КОРУПЦИЈЕ У ОРГАНИМА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА	31
Организација и одговорност органа за спровођење закона / полицијских органа	31
Преглед различитих органа за спровођење закона	31
Поверење јавности у органе за спровођење закона	33
Синдикати и професионалне организације	33
АНТИКОРУПЦИЈСКА И ИНТЕГРИТЕТ ПОЛИТИКА БОРБЕ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ И ПОЛИТИКА ИНТЕГРИТЕТА	33
Политика борбе против корупције и политика интегритета	33
Мере управљања ризицима у областима изложеним корупцији	34
Управљање прикривеним операцијама и контактима са доушницима и сведоцима	35
Етичка начела и правила понашања	35
Савети, обука и свест	36
Запошљавање, напредовање у служби и услови службовања	38
Захтеви у вези са запошљавањем и поступак распоређивања	38
Оцењивање рада и напредовање у вишим чин / звањем	40
Ротација	41
Престанак радног односа и отказ	41
Плате и беневфити	41
Сукоб интереса	42
Забрана или ограничење одређених активности	43
Нестојиви послови, активности ван службе и ограничења по престанку радног односа	43
Поклони	44
Злоупотреба јавних ресурса	44
Злоупотреба поверљивих информација	45
Пријава имовина и промена имовног стања, приходи, обавезе и интереси	45
Механизми преиспитивања	45
Механизми надзора	46
Унутрашњи надзор и контрола	46
Спољашња контрола	47
Поступци примене правних средстава за јавност	47
Обавезе извештавања и заштита узбуњивача	49
Обавезе извештавања	49
Спровођење закона и санкционисање	50
Дисциплински поступак	50
Кривични поступак	51
Статистички подаци	51
VI. ПРЕПОРУКЕ И ПРАЋЕЊЕ	53

2. IZVEŠTAJ USKLAĐENOSTI

III. ЗАКЉУЧЦИ

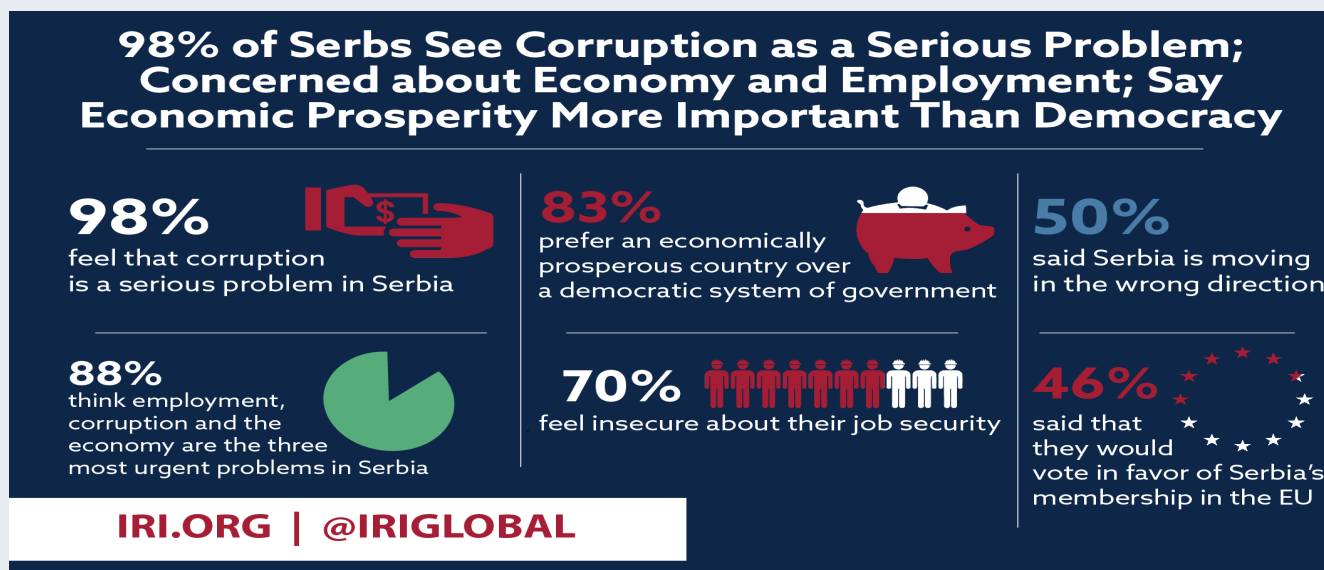
80. Имајући у виду горе наведено, ГРЕКО закључује да је Србија задовољавајуће спровела или на задовољавајући начин поступила по две од тринаест препорука које су садржане у Извештају о евалуацији у оквиру четвртог круга. Десет препорука је делимично спроведено, а једна није спроведена.
81. Конкретно, препоруке III и XIII су задовољавајуће спроведене, препоруке I, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI и XII су делимично спроведене, а препорука II није спроведена.

Препорука VI

37. ГРЕКО је препоручио да систем оцењивања рада судија буде ревидиран: (i) увођењем квалитативних критеријума и (ii) укидањем правила да незадовољавајући резултати вредновања систематски воде ка разрешењу дотичних судија.
38. Подсећа се да је у Прелазном извештају усклађености ова препорука била делимично спроведена. Конкретно, што се тиче првог дела препоруке, ГРЕКО је подсетио да су критеријуми на које су указали надлежни органи Републике Србије искључиво квантитативне природе. Што се тиче другог дела препоруке, ГРЕКО је поздравио информације о томе да незадовољавајућа оцена рада систематски не води ка разрешењу, уз напомену да је неопходно да ово питање буде даље регулисано у оквиру актуелног процеса уставне реформе, доводећи до одговарајућих измена у Закону о судијама.
39. Надлежни органи Републике Србије истичу да се Правилник о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова није изменио, али да систем методологије за пондерисање предмета, усвојен у мају 2017. године, даље разрађује квалитативне критеријуме, указујући на то да је неопходно узети у обзир сложеност одређених предмета приликом вредновања рада судија „у погледу тачности и јасности издатих аката и процедуралних корака, аргументације и образложења“. Што се тиче другог дела препоруке, надлежни органи потврђују да, док се очекују амандмани на Устав и накнадна ревизија Закона о судијама, незадовољавајућа оцена приликом вредновања рада као таква у пракси не доводи до разрешења дотичних судија. То потврђују статистички подаци у периоду од годину дана (новембар 2018. – новембар 2019. године): само неколицина судија је добило оцену „не задовољава“ (13 од 1.844) и ниједан судија није разрешен на основу ове оцене.
40. ГРЕКО напомиње да нема нових информација од усвајања Прелазног извештаја усклађености. Истиче да, према добијеним информацијама, изгледа да систем методологије за пондерисање предмета уведен пре три године није оперативан у потпуности и не спроводи се у свим судовима. Уколико би био оперативан, ГРЕКО није уверен да би такав систем методологије за пондерисање предмета био довољан да успостави адекватну равнотежу између квантитативних и квалитативних критеријума ради обезбеђивања ефикасне и објективне оцене рада судија. Према томе, овај део препоруке није спроведен. ГРЕКО напомиње да, према надлежним органима, незадовољавајућа оцена рада систематски не води ка разрешењу; ипак, ово питање би требало да буде даље разјашњено у оквиру процеса уставне реформе који се и даље очекује.
41. ГРЕКО закључује да је препорука VI делимично спроведена.

Srbija i Greko

- Kada je Srbija pristupila Greku?
- Koliko je preporuka dobila Srbija od pristupanja do danas?
- Da li sprovodimo preporuke i šta možemo da uradimo u budućnosti?

PRVI I DRUGI KRUG EVALUACIJE

- GREKO je usvojio Izveštaj za Zajednički prvi i drugi krug evaluacije za Republiku Srbiju na svom 29. plenarnom zasedanju (19-23. juna 2006. godine).
- Ovaj izveštaj (Greco Eval I-II Rep (2005) 1E Revised) je, nakon autorizacije nadležnih organa Republike Srbije, objavljen 9. oktobra 2006. godine.

Analiza

1. GREKO je preporučio da se unapredi primena Zakona o javnim nabavkama, naročito kroz organizovanje obuke za državne službenike koji učestvuju u proces nabavki.

- GREKO zaključuje da je po preporuci postupano na zadovoljavajući način.

2. GREKO je preporučio da se pronađu načini da se postupak imenovanja i unapređenja sudija i tužilaca učini transparentnijim, kako bi se učvrstilo poverenje javnosti u potpunu nezavisnost tužilaca i sudija od bilo kakvog neprimerenog političkog uticaja, kao i poverenje u njihovu nepristrasnosti u vršenju funkcije.

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

ANALIZA

- 3. GREKO je preporučio da se preispitaju uslovi koji se odnose na dužinu mandata zamenika javnog tužioca, kako bi im se pružila realna doza stabilnosti.**
 - GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.
- 4. GREKO je preporučio da se produži mandat Specijalnog tužioca za organizovani kriminal i njegovih zamenika.**
 - GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.
- 5. GREKO je preporučio da se pri javnom tužilaštvu obrazuje posebno odeljenje koje bi se bavilo krivičnim delima korupcije (uključujući krivična dela privrednog kriminala koja su povezana sa korupcijom).**
 - GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.

ANALIZA

- 6. GREKO je preporučio da se i) uspostavi jasan mehanizam saradnje između policije i tužilaštva kojim bi se učvrstila vodeća uloga tužioca u prekrivičnom postupku i koji bi obezbedio da tužilac u najkraćem roku dobije sve potrebne informacije; ii) podstakne formiranje radnih timova sastavljenih od policajaca i tužilaca, u cilju promovisanja timskog rada.**
 - GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.
- 7. GREKO je preporučio da se uvede sveobuhvatan program obuke za policajce i tužioce koji bi im omogućio da razmene znanja i stavove o tome kako rešavati problem korupcije i finansijskog kriminala povezanog sa korupcijom, što bi obuhvatilo i upotrebu svih raspoloživih praktičnih i pravnih sredstava za otkrivanje i zapelnu dobiti stečene korupcijom.**
 - GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.

ANALIZA

- 8. GREKO je preporučio da se usvoje zakonodavne i druge mere za uspostavljanje efikasnog sistema za sprovođenje specijalnih istražnih tehnika, kojima će se nadležnim organima obezbediti odgovarajuća sredstva i obuka, kako bi se u praksi obezbedilo efikasnije funkcionisanje sistema za sprovođenje specijalnih istražnih tehnika.**
 - GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.
- 9. GREKO je preporučio da se uvedu neophodne mere kojima će se obezbediti da je program zaštite svedoka u praksi potpuno operativan.**
 - GREKO pozdravlja mere koje su uvedene s ciljem da se obezbedi funkcionisanje programa zaštite svedoka i zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.

ANALIZA

10. GREKO je preporučio da se prošire zakonske odredbe o privremenom blokiranju sumnjivih transakcija, kako bi njima bila obuhvaćena sva krivična dela korupcije.

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

11. GREKO je preporučio da se podstakne sprovođenje mera privremenog i trajnog oduzimanja imovine u slučajevima korupcije, kao i nezakonito stečene imovine koja je prenetna na druga lica i naplata iznosa koji odgovara vrednosti takve imovine ukoliko ona nije pronađena.

- GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.

ANALIZA

12. GREKO je preporučio da se stalno pažljivo preispituje dijapazon organizacija koje su dužne da prijave sumnjive transakcije, da se unapredi nivo obuke kako bi se postigla bolja obaveštenost o obavezi prijavljivanja sumnjivih transakcija i pratio napredak u tom smislu. GREKO takođe preporučuje da se objave smernice sa nabrojanim indikatorima pranja novca za sve obveznike.

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

13. GREKO je preporučio da se usvoji Akcioni plan za primenu Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije i da se obezbedi efikasan sistem za nadgledanje njegovog sprovođenja.

- GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.

ANALIZA

14. GREKO je preporučio da se organizuje obuka državnih službenika koja će biti posvećena pravima javnosti predviđenim Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. GREKO zaključuje da je preporuka br. xiv zadovoljavajuće primenjena, kao i da se šira javnost na odgovarajući način informiše o ovom zakonu..

- GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.

15. GREKO preporučuje da se ubrza proces uvođenja ombudsmana na centralnom nivou, kao i da se lokalni organi vlasti podstaknu na uvođenje ombudsmana.

- GREKO zaključuje da je po preporuci postupano na zadovoljavajući način.

ANALIZA

16. GREKO je preporučio da se naprave i donesu posebni, obavezni programi obuke koji će biti posvećeni borbi protiv korupcije i prilagođeni potrebama različitih kategorija državnih službenika.

- GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.

17. GREKO je preporučio da se primena Zakona o sprečavanju sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija proširi na sve funkcionere organa državne uprave, bez izuzetaka iz člana 2. stav 2. i 3. ovog zakona (odnosno sudija i javnih tužilaca, kao i „funkcionera imenovanih u organe ustanova i drugih organizacija čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, opština, grad i grad Beograd“).

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

ANALIZA

18. GREKO je preporučio da se donesu jasna pravila/smernice za slučajeve prelaska funkcionera u privatni sektor („pantouflage“), kako bi se izbegao sukob interesa.

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

19. GREKO je preporučio da se vrednost svih poklona koje funkcioneri mogu primiti svede na nivo koji nikako neće izazvati sumnju da se radi o mitu ili nekom drugom obliku nedozvoljene materijalne koristi.

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

20. GREKO je preporučio da se kodeksi ponašanja za državne službenike donesu na nacionalnom nivou, kao i da se organizuje obimna kampanja za njihovo sprovođenje u državnim ustanovama.

- GREKO zaključuje da je preporuka zadovoljavajuće primenjena.

ANALIZA

21. GREKO je preporučio da se obezbedi da se državni službenici koji u dobroj nameri prijave sumnju na korupciju u državnoj upravi na odgovarajući način zaštite od odmazde kada prijave svoju sumnju.

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

22. GREKO je preporučio da se broj odobrenja i dozvola svede na onaj koji je zaista neophodan, da se skрати trajanje postupka za njihovo izdavanje i da se pospeši proces objedinjavanja i redigovanja smernica kako za državne službenike koji rešavaju zahteve za izdavanje odobrenja i dozvola, tako i za širu javnost

- GREKO zaključuje da je preporuka br. xxii delimično primenjena.

ANALIZA

23. GREKO je preporučio da se donesu potrebni zakoni kojima bi se ubrzalo utvrđivanje odgovornosti pravnih lica za krivična dela korupcije i obezbedilo njihovo efikasno i adekvatno kažnjavanje - uključujući novčano kažnjavanje – koje će ujedno imati i svrhu odvraćanja od krivičnog dela, u skladu sa Krivičnopravnom konvencijom o korupciji (ETS br. 173).

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

24. GREKO je preporučio da se privatni revizori i računovođe i drugi stručni savetnici podstaknu da javnom tužilaštvu prijave dela za koja postoji sumnja da se radi o korupciji, kao i da se organizuje obuka posvećena otkrivanju i prijavljivanju krivičnih dela korupcije.

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

25. GREKO je preporučio da se ubrza proces osnivanja nacionalne revizorske institucije.

- GREKO zaključuje da je preporuka delimično primenjena.

ZAKLJUČAK

- GREKO zaključuje da je Srbija zadovoljavajuće primenila ili je na zadovoljavajući način postupala po polovini preporuka koje su sadržane u Izveštaju o Zajedničkom prvom i drugom krugu evaluacije.
- Preporuke broj iii, v, vi, vii, ix, xi, xiii, xiv, xvi i xx su zadovoljavajuće primenjene, dok se po preporukama br. i i xv postupalo na zadovoljavajući način.
- Preporuke br. ii, iv, viii, x, xii, xvii, xviii, xix, xxi, xxii, xxiii, xxiv i xxv su primenjene delimično.

Treći krug evaluacije

- Izveštaj o ispunjenosti preporuka ocenjuje mere koje su državni organi Srbije preduzeli u cilju ispunjavanja 15 preporuka datih u Izveštaju za treći krug evaluacije za Srbiju (videti stav 2.) koji obuhvata dve teme, i to:
 - - Tema I – Inkriminacija: Članovi 1a i 1b, 2-12, 15-17, 19. stav 1. Krivično pravne konvencije o korupciji, članovi 1-6. Dodatnog protokola (ETS 191) i Rukovodećeg principa 2 (kriminalizacija korupcije).
 - - Tema II – Transparentnost finansiranja političkih stranaka: Članovi 11, 12, 13b, 14. i 16. Preporuka (2003)⁴ o zajedničkim pravilima protiv korupcije u finansiranju političkih stranaka i izbornih kampanja, i – više uopšteno – Rukovodeći princip 15 (finansiranje političkih stranaka i izbornih kampanja).

INKRIMINACIJA

- 1. GREKO je preporučio da se preduzmu mere neophodne da se u zakonu obezbedi da krivično delo davanja i primanja mita u javnom sektoru obuhvati sve radnje/nečinjenja u vršenju funkcije javnog funkcionera, bez obzira da li su, ili ne, u okvirima nadležnosti tog funkcionera***
- 2. da se preduzmu mere neophodne da se u zakonu obezbedi da strane sudije i porotnici budu eksplicitno obuhvaćeni odredbama o mitu u Krivičnom zakoniku u skladu sa Dodatnim Protokolom uz Krivično pravnu konvenciju o korupciji (ETS 191)***
- 3. da na odgovarajući način precizira da propisi o mitu u privatnom sektoru obuhvataju sve osobe koje upravljaju ili rade u bilo kom svojstvu u privatnim pravnim licima***
- 4. (i) da ukine zahtev reciprociteta u odnosu na krivična dela mita i trgovine uticajem izvršena u inostranstvu; (ii) da uspostavi nadležnost za dela korupcije koja u inostranstvu učine stranci, uključujući službenike međunarodnih organizacija, članove međunarodnih parlamentarnih skupština i službenike međunarodnih sudova koji su u isto vreme i državljani Srbije***
- 5. da ukine mogućnost koju pruža posebna odbrana delotvornog pokajanja, u skladu sa odredbom čl 368 (6) Krivičnog zakonika, da se mito vrati davaocu mita koji je delo prijavio pre nego što je otkriveno***

TRANSPARENTNOST FINANSIRANJA POLITIČKIH STRANAKA

- GREKO je u svom Izveštaju o evaluaciji dao 10 preporuka Srbiji u odnosu na Temu II.
- Novi Zakon o finansiranju političkih aktivnosti (ZFPA) usvojen je 14. juna 2011. godine; stupio je na snagu 22. juna 2011. godine i prvi put je „testiran“ na opštim izborima održanim 6. maja 2012. godine (predsednički, parlamentarni, lokalni i pokrajinski izbori (u Vojvodini). ZFPA je bio predmet ekspertske analize OEBSove Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava i Venecijanske komisije, 2010. i 2011. godine

ANALIZA

- 1. GREKO je preporučio da se (i) odredi precizan period izborne kampanje; (ii) preispitaju postojeći limiti prihoda i rashoda, i uz to razmotri razdvajanje maksimalnog iznosa koji se može prikupiti iz privatnih izvora za kampanje od ukupnog iznosa sredstava koji se iz javnih izvora dobije za ove namene; (iii) produži rok za podnošenje izveštaja o troškovima izbornih kampanja preko sadašnjih 10 dana od dana održavanja izbora, kako bi se obezbedilo pravilno knjiženje prihoda i rashoda nastalih tokom izbornih kampanja.***
 - GREKO zaključuje da je preporuka ispunjena na zadovoljavajući način.
- 2. GREKO je preporučio da se odredi precizan zakonski rok za podnošenje godišnjih finansijskih izveštaja političkih stranaka Agenciji za borbu protiv korupcije..***
 - GREKO zaključuje da je preporuka ispunjena na zadovoljavajući način.

ANALIZA

3. GREKO je preporučio da se (i) ustanove precizna pravila za vrednovanje i prijavljivanje nenovčanih priloga (osim dobrovoljnog rada volontera); (ii) utvrde jasni kriterijumi korišćenja javnih objekata za stranačke aktivnosti i izborne kampanje; (iii) u Zakon o finansiranju političkih stranaka unesu posebne odredbe o kreditu, posebno uslov da na podoban način budu prikazani u finansijskim izveštajima i podvrgnuti limitima privatnih priloga, u svim slučajevima u kojima uslovi kredita odstupaju od uobičajenih tržišnih uslova..

- GREKO zaključuje da je preporuka ispunjena na zadovoljavajući način

4. GREKO je preporučio da se ustanovi uslov da se svi prilozi preko određenog iznosa, kao i troškovi političkih stranaka, obavljaju preko bankarskih računa..

- GREKO zaključuje da je preporuka ispunjena na zadovoljavajući način..

ANALIZA

5. ***GREKO je preporučio da se potraže načini da se poveća transparentnost računa i aktivnosti pravnih lica koja su povezana, direktno ili indirektno sa političkim strankama ili su na drugi način pod njihovom kontrolom..***
 - GREKO zaključuje da je preporuka ispunjena na zadovoljavajući način.
6. ***GREKO je preporučio da se na konzistentan način obezbedi objavljivanje finansijskih izveštaja političkih stranaka, posebno jasnim navođenjem ko je odgovoran za objavljivanje finansijskih izveštaja i o redovnom radu i o izbornim kampanjama, i utvrde odgovarajući rokovi.***
 - GREKO zaključuje da je preporuka ispunjena na zadovoljavajući način. ..
7. ***GREKO je preporučio da se (i) uvedu jasna i konzistentna pravila o uslovima revizije nad političkim strankama; (ii) obezbedi neophodna nezavisnost revizora koji overavaju račune političkih stranaka.***
 - GREKO zaključuje da je preporuka primenjena na zadovoljavajući način

ANALIZA

8. ***GREKO je preporučio da se (i) preciziraju mandat i ovlašćenja Agencije za borbu protiv korupcije u pogledu nadzora nad finansiranjem političkih stranaka i izbornih kampanja; (ii) poveri, na nesumnjiv način, Agenciji za borbu protiv korupcije vodeća uloga u tom smislu; (iii) povećaju njeni finansijski i ljudski kapaciteti tako da bude osposobljena da obezbedi suštinsku, proaktivnu i brzu kontrolu finansiranja stranaka...***
 - GREKO zaključuje da je preporuka primenjena na zadovoljavajući način..
9. ***GREKO je zaključio da se (i) revidiraju postojeće sankcije koje se odnose na povredu pravila finansiranja stranaka tako da budu delotvorne, proporcionalne i odvraćajuće; (ii) jasno definišu povrede pravila finansiranja stranaka koje mogu da dovedu do gubitka sredstava iz javnih izvora, kao i tačna procedura za pokretanje i izricanje ovih kazni; i (iii) osigura da davaoci priloga takođe budu adekvatno odgovorni za povredu zakona.***
 - GREKO zaključuje da je preporuka primenjena na zadovoljavajući način.
10. ***GREKO je preporučio da se poveća rok zastarelosti za povrede Zakona o finansiranju političkih stranaka.***
 - GREKO zaključuje da je preporuka primenjena na zadovoljavajući način.

- zaključak
- U skladu s navedeno, GREKO zaključuje da je Srbija na zadovoljavajući način ispunila deset od petnaest preporuka sadržanih u Izveštaju za treći krug evaluacije.
 - U odnosu na Temu I – Inkriminacija, preporuke od i do v nisu ispunjene.
 - U odnosu na Temu II – Transparentnost finansiranja političkih stranaka, sve preporuke su ispunjene na zadovoljavajući način (preporuke od i do x).

ČETVRTI KRUG EVALUACIJE

- **Sprečavanje korupcije u odnosu na narodne poslanike , sudije i tužioce.**
- **Usvojen od strane GREKO-a na 86. plenarnom zasedanju (Strazbur , 26–29. oktobar 2020. godine)**

Preporuke u odnosu na sudije

Promena sastava Visokog saveta sudstva, preduzimanje odgovarajućih mera za dalji razvoj uloge Visokog saveta sudstva kao istinski samoupravnog tela koje deluje na proaktivan i transparentan način

Reforma procedura za zapošljavanje i unapređivanje sudija i predsednika sudova

Sistem ocenjivanja rada sudija da bude revidiran (i) uvođenjem kvalitativnijih kriterijuma i (ii) ukidanjem pravila da nezadovoljavajući rezultati vrednovanja sistematski vode ka razrešenju dotičnih sudija

Preporuke u odnosu na narodne poslanike

Transparentnost zakonodavnog procesa da bude dodatno unapređena.

Brzo postupanje u vezi sa usvajanjem Kodeksa ponašanja za narodne poslanike i (ii) obezbeđivanje da javnosti bude omogućen lak pristup budućem Kodeksu i da se on efikasno sprovodi u praksi.

Uvođenje pravila za narodne poslanike o načinima njihove interakcijesa lobistima i ostalim trećim stranama koje pokušavaju da utiču na parlamentarni proces, i da te interakcije budu transparentnije.

Preporuke u odnosu tužioce

Promena sastava Državnog veća tužilaca (DVT).

Reforma procedura za zapošljavanje i unapređivanje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca.

Sistem ocenjivanja rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca da bude revidiran.

Etički kodeks za javne tužioce i zamenike javnih tužilaca da bude

- efikasno prenesen svim tužiocima i dopunjen daljim pisanim
- smernicama o etičkim pitanjima.

Preporuke u odnosu na sve kategorije

Dalje razvijanje i pojašnjavanje pravila o sukobu interesa i povezanim pitanjima koja se primenjuju za narodne poslanike, sudije i tužioce.

Dalje jačanje uloge Agencije za borbu protiv korupcije u sprečavanju korupcije i sprečavanju i rešavanju sukoba interesa u odnosu na narodne poslanike, sudije i tužioce, između ostalog preduzimanjem odgovarajućih mera kako bi se obezbedio adekvatan stepen nezavisnosti i obezbeđujući adekvatne finansijske i kadrovske resurse.

Izveštaji o četvrtom krugu evaluacije

Drugi prelazni izveštaj o usklađenosti je potom usvojen na 90. Plenarnom zasedanju (25. marta 2022. godine) i objavljen 30. marta 2022. godine. U Izveštaju je zaključeno da situacija više nije „globalno nezadovoljavajuća“

Podseća se na to da je GRECO uputio 13 preporuka Srbiji u svom Izveštaju o evaluaciji. Prema Drugom prelaznom izveštaju o usklađenosti, 8 preporuka je ispunjeno na zadovoljavajući način ili je adresirano na zadovoljavajući način. Usklađenošću sa preostalim preporukama se bavi nastavak ovog teksta.

Analiza

Preporuka I

```
graph TD; A[Preporuka I] --> B[GRECO je preporučio da se transparentnost zakonodavnog procesa dodatno unapredi.]; B --> C[Kako nije došlo do pomaka u poboljšanju formalnih pravila Narodne skupštine koja imaju za cilj da utvrde, kako vremenski rok za obelodanjivanje rada Narodne skupštine, tako i primenu hitne procedure.]; C --> D[GRECO može samo da zaključi da Preporuka I ostaje delimično ispunjena];
```

GRECO je preporučio da se transparentnost zakonodavnog procesa dodatno unapredi.

Kako nije došlo do pomaka u poboljšanju formalnih pravila Narodne skupštine koja imaju za cilj da utvrde, kako vremenski rok za obelodanjivanje rada Narodne skupštine, tako i primenu hitne procedure.

GRECO može samo da zaključi da Preporuka I ostaje delimično ispunjena

Preporuka IV

```
graph TD; A[Preporuka IV] --> B[GRECO je preporučio promenu sastava Visokog saveta sudstva, preduzimanje odgovarajućih mera za dalji razvoj Visokog saveta sudstva kao istinski samoupravnog tela koje deluje na proaktivan i transparentan način.]; B --> C[GRECO primećuje da novi zakon o VSS predviđa poseban postupak koji garantuje da VSS efikasno učestvuje u određivanju svog budžeta i da ima koristi od finansijske autonomije.]; C --> D[GRECO zaključuje da je Preporuka IV ispunjena na zadovoljavajući način.];
```

GRECO je preporučio promenu sastava Visokog saveta sudstva, preduzimanje odgovarajućih mera za dalji razvoj Visokog saveta sudstva kao istinski samoupravnog tela koje deluje na proaktivan i transparentan način.

GRECO primećuje da novi zakon o VSS predviđa poseban postupak koji garantuje da VSS efikasno učestvuje u određivanju svog budžeta i da ima koristi od finansijske autonomije.

GRECO zaključuje da je Preporuka IV ispunjena na zadovoljavajući način.

Preporuka viii

15 . GRECO je preporučio (i) promenu sastava Državnog veća tužilaca (DVT)

GRECO pozdravlja ustavne i zakonodavne promene u pogledu sastava VST.

Međutim , izražava žaljenje što Narodna skupština nastavlja da igra takvu ulogu u imenovanju značajnog dela članova VST i što ministar pravde ostaje aktivan član ovog Saveta,čime se ne otklanjaju u potpunosti takvi rizici, a zatim izazivaju pretnje od postojanja sukoba interesa, korupcije ili drugih pitanja vezanih za integritet

GRECO zaključuje da Preporuka viii ostaje delimično ispunjena

Preporuka ix

GRECO je preporučio reformu procedure za zapošljavanje i unapređenje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca

GRECO ističe da su novim zakonodavstvom, nakon usvajanja ustavnih amandmana, uvedene odgovarajuće odredbe koje obezbeđuju da se odluke o imenovanju i unapređenju glavnih javnih tužilaca i javnih tužilaca donose na osnovu jasnih i objektivnih kriterijuma na transparentan način.

Međutim, značajan broj tužilaštava je i dalje zauzet postupajućim tužiocima i ostaje da ih popune tužioci koji će biti imenovani po novousvojenoj proceduri.

GRECO zaključuje da Preporuka ix ostaje delimično ispunjena..

Preporuka x

GRECO je preporučio da sistem ocenjivanja rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca bude revidiran.

GRECO ističe suštinske promene koje je unelo novo zakonodavstvo u pogledu sistema za ocenjivanje rada javnih tužilaca. Pozdravlja ukidanje pravila da nezadovoljavajući rezultati evaluacije sistematski dovode do njihovog otpuštanja.

GRECO zaključuje da je Preporuka h ispunjena na zadovoljavajući način.

PETI KRUG EVALUACIJE

Sprečavanje korupcije i unapređivanje integriteta u okviru organa centralne vlasti (na najvišim izvršnim funkcijama) i organa za sprovođenje zakona.

Usvojio GREKO na 90. plenarnom sastanku (Strazbur, 21 – 25. mart 2022. Godine)

Preporuke u pogledu centralne vlasti

I. Utvrđivanje pravila koja zahtevaju da se provere integriteta vrše pre imenovanja ministara, radi utvrđivanja i upravljanja mogućim rizicima od sukoba interesa, pre nego što pristupe Vladi.

II. Da (i) šefovi kabineta i savetnici (uključujući savetnike predsednika) prođu proveru integriteta kao deo njihovog angažovanja, radi izbegavanja i upravljanja sukobima interesa;

III Da se za Vladu i administraciju predsednika usvoje i objave strateški dokumenti za sprečavanje korupcije među svim licima na najvišim izvršnim funkcijama, na osnovu procena rizika

IV Da delokrug Zakona o sprečavanju korupcije bude proširen tako da obuhvati sva lica na najvišim izvršnim funkcijama (LNIF), uključujući šefove kabineta predsednika i potpredsednika Vlade, kao i specijalne i vladine savetnike I da se sprovođenje odgovarajućih odluka sistematski razmatra.

V Da se savetodavna uloga Saveta za borbu protiv korupcije u institucionalnom okviru za borbu protiv korupcije, u potpunosti potvrdi tako što će se obezbediti da se Vlada angažuje sa njim, da se popune sva upražnjena mesta u savetu i da saradnja sa Agencijom za sprečavanje korupcije bude formalizovana.

VI da se svim licima koja obavljaju najviše izvršne funkcije, po preuzimanju dužnosti i u redovnim intervalima, obezbede sistematski informativni sastanci i obuka o svim standardima integritet.

VII da zahtevi za dostavljanje informacija koji su podneti Vladi ili administraciji predsednika, a koji nisu dobili pozitivan odgovor, budu predmet žalbe Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštite podataka o ličnosti

VIII da se zakoni koji potiču od Vlade sistematski dostavljaju na javne konsultacije

IX da se pojam lobiranja obuhvaćen Zakonom o lobiranju proširi na kontakte sa licima na najvišim izvršnim funkcijama (LNIF), bez obzira da li su formalizovani u pisanom zahtevu ili ne

X da sva ministarstva budu opremljena jedinicama interne revizije koje su u potpunosti funkcionalna

XI (i) da se od svih osoba na najvišim izvršnim funkcijama zahteva da otkriju ad hok sukobe interesa; i (ii) da izuzetak po kome se onemogućavaju da to čine, u slučaju „opasnosti od odlaganja“ u procesu donošenja odluka, bude uklonjen iz zakona

XII da se pravila o ograničenjima po prestanku radnog odnosa primenjuju na sve osobe na najvišim izvršnim funkcijama, uključujući predsednika, šefove kabineta predsednika i potpredsednika Vlade, kao i specijalne i vladine savetnike

XIII da izveštaji o imovini i prihodima lica na najvišim izvršnim funkcijama budu predmet redovne suštinske kontrole i da se Agenciji za sprečavanje korupcije obezbede adekvatna sredstva za tu svrhu

XIV (i) da se revidira imunitet koji je omogućen članovima Vlade, kako bi se isključila izričito krivična dela povezana sa korupcijom.

Preporuke u pogledu organa za sprovođenje zakona

XV da se što je moguće pre usvoji i javnosti predstavi strateški dokument o sprečavanju korupcije u policiji sa utvrđenim oblastima rizika i jasno postavljenim ciljevima

XVI da se Kodeks policijske etike ažurira u smislu bližeg pokrivanja svih relevantnih pitanja integriteta, da se dopuni smernicama za postupanje, gde bi bila ilustrovana sva pitanja i oblasti rizika sa konkretnim primerima, i da sve to bude sprovodivo u slučaju kršenja, i (ii) da Kodeks mora biti poznat i dostupan javnosti

XVII Da se obavezna obuka za novo zaposlene i policijske službenike organizuje na osnovu revidiranog Kodeksa policijske etike; da se ulože naponi da se policijskim službenicima objasni kako da dobiju savete u pogledu pitanja integriteta i kako da obezbede da se sačuva poverljivost takvih saveta.

XVIII da se preduzmu mere za sprečavanje političkog raspoređivanja policijskih službenika na najvišim funkcijama, kao i da postupci koji vode ka postavljanju direktora policije, uključujući i u slučaju ponovnog postavljenja direktora policije na drugi uzastopni mandat, kao i druge više rukovodeće funkcije, obuhvataju otvoreniji i transparentniji konkurs.

XIX da se bezbednosne provere koje se tiču integriteta policijskih službenika vrše u redovnim intervalima tokom čitave karijere.

XX da se uvede institucionalni sistem rotacije policijskih službenika koji bi se mogao primeniti, po potrebi, u oblastima koje se smatraju posebno izloženim riziku od korupcije

XXI da se dodatni rad policijskih službenika evidentira uz preduzimanje redovnih provera u vezi sa tim.

XXII da se što pre ustanovi telo odgovorno za evidentiranje i vrednovanje poklona i da vrednost povremenih poklona koje mogu da zadrže policijski službenici bude znatno smanjena

XXIII da se zaštitne mere koje važe za mehanizme kontrole nad povredama dužnosti u policiji revidiraju i da se time obezbede dovoljno nezavisne istrage kada su u pitanju pritužbe na policiju, kao i dovoljan nivo transparentnosti

XXIV da se pojača svest o obuci u oblasti zaštite uzbunjivača

Group of States against Corruption

Groupe d'États contre la corruption

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Srbija kroz krugove evaluacije

- GREKO je usvojio izveštaj za zajednički prvi i drugi krug evaluacije za RS
- U prva dva kruga zaključeno je da je od 25 predloga datih Republici Srbiji, 20 ispunjeno zadovoljavajuće ili na zadovoljavajući način i učinjen je značajan napredak
- U trećem evaluacionom krugu zaključeno je da je RS usvojila 14 od 15 predloga zadovoljavajuće dok je jedna ispunjena delimično
- U četvrtom krugu zaključeno je da je RS usvojila 10 od 13 datih preporuka na zadovoljavajući način, dok su sprovedene 3 delimično

Tabela 16.3. Srednje vrednosti poverenja
(1=uopšte nemam poverenja, 10=u potpunosti verujem)

Obrazovanje	Parlament	Pravni poredak	Policija	Političari	Stranke	Evropski parlament	UN
OŠ i manje, majstorski zanat (1 do 2 godine)	4,99	4,48	5,65	3,85	3,54	3,30	3,50
Srednja škola	3,52	3,67	4,73	2,51	2,32	2,82	3,29
Viša škola, fakultet, master, magistratura, doktorat	3,43	3,53	4,65	2,08	2,04	3,36	3,94
Post-hoc	1>2, 3	1>2, 3	1>2, 3	1>2, 3 2>3	1>2, 3	1>2 3>2	3>2

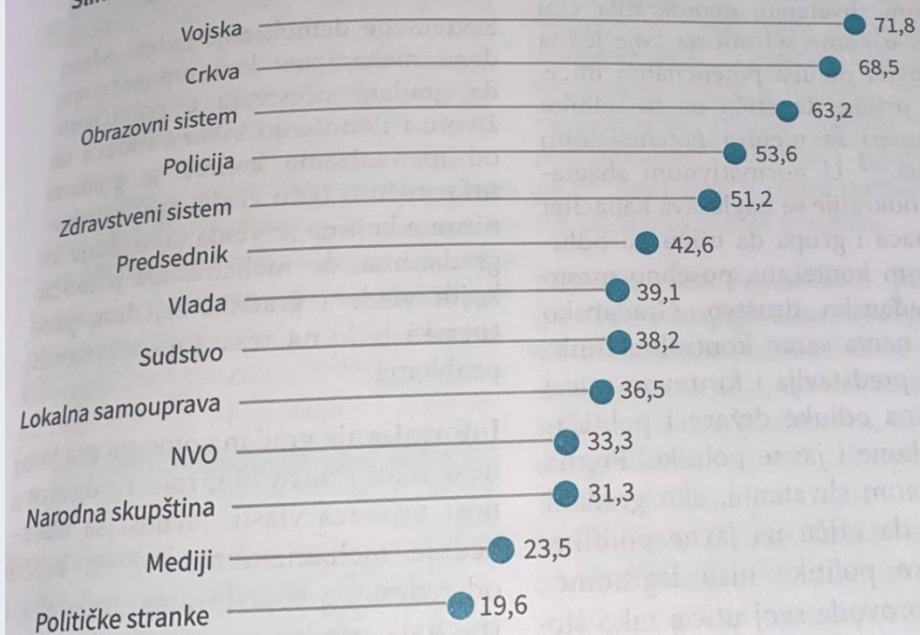
Izvor: European Social Survey, 2018. godine (proračun autora).

Tabela 16.1. Pritisци na sudije

Oblik pritiska (moguće je bilo dati više odgovora)	
Nije ga bilo	37%
Direktno, od predsednika suda	8%
Direktno, od drugih nosilaca vlasti	11%
Indirektno, raspitivanje od predsednika suda	13%
Indirektno, dodeljivanjem predmeta drugim sudijama	11%
Indirektno, od drugih nosilaca vlasti	12%
Indirektno, od javnosti	12%
Indirektno, jer postoji sistemski pritisak	29%
Ne znam, bez odgovora	3%

Izvor: Istraživanje „Pravnici i pravničke profesije u Srbiji i Hrvatskoj“ (proračun autora).⁵⁷⁰

Slika 5.1. Poverenje u institucije građana Srbije, 2020. godine

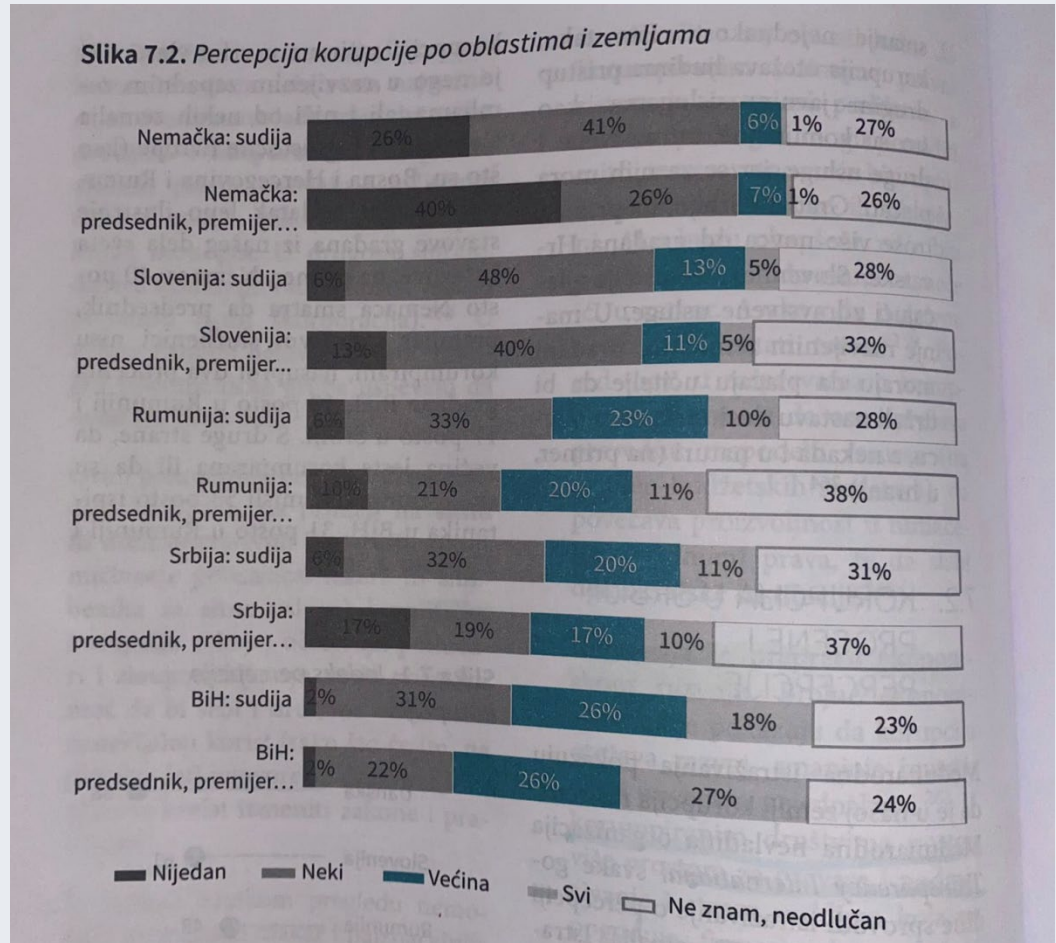

Slika 7.1. Indeks percepcije korupcije

Izvor: Transparency International.

Slika 7.2. Percepcija korupcije po oblastima i zemljama

Nijedan
 Neki
 Većina
 Svi
 Ne znam, neodlučan

POLOŽAJ SRBIJE PO CPI

- 'Corruption perceptions index' je mera kojom se određuje stopa korupcije u državama
- Izmereno je da je Danska zemlja sa najmanjom stopom korupcije, dok je Somalija pokazala najvišu stopu korupcije
- Na rang listi od 180 država Srbija zauzima 101. mesto

POBOLJŠANJE KROZ USKLAĐIVANJE SA GREKO PREPORUKAMA:

- Zakon o lobiranju
- Povećanje ovlašćenja Agenciji za borbu protiv korupcije
- Povećanje transparentnosti u radu izvršne I zakonodavne vlasti
- Povećanje transparentnosti finansiranja I rada političkih stranaka
- Veće učešće nevladinih organizacija I udruženja građana u procesu donošenja zakona
- Izmene u pravosudnim zakonima

PRIMERI KORUPTIVNIH OBIČAJA U SRBIJI

- Plaćanje saobraćajnom policajcu
- Plaćanje lekaru
- Nameštanje javne nabavke
- Kupovina glasova
- Kupovina diplome

PREDLOZI ZA UNAPREĐENJE SISTEMA

- Povećanje edukacije o štetnim posledicama korupcije
- Veća podrška javnosti radu organa koji se bave korupcijom
- Ukazivanje na dobre prakse iz drugih država
- Uvođenje lustracije
- Smanjenje uticaja politickih partija u organima koji nisu politicke prirode
- Pooštavanje odgovornosti javnih funkcionera

SVEUKUPNI ZAKLJUČAK O BORBI PROTIV KORUPCIJE U SRBIJI

- Istorija korupcije u Srbiji
- Trenutno stanje u Srbiji
- Budućnost u borbi protiv korupcije

HVALA NA PAŽNJI !!!